

ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Постановка проблеми: зі зміною історично-культурного середовища та суспільних відносин в цілому відношення значення «людина-світ» перейшло в «людина-суспільство». Розглядом даної концепції займається соціальна філософія. Вона здобуває інтегративне знання про суперечності й проблеми розвитку суспільства та визначення місця і ролі у них людського чинника. У зв'язку з цим людство, яке вже усвідомило роль філософського знання, завжди звертатиметься до цінності її ідей. Саме завдяки ним, можна досягнути глибинні значення свого власного буття, які виступають у різних символічних формах - мовних, культурних, технічних, інформаційних тощо.

Також, світ зараз переповнений розмаїттям знань, гуманістичних цінностей, життєвих орієнтирів і через це людині дуже важко оцінити ситуацію та створити повноцінний образ світу. Тому, щоб не потонути в технократизмі, сциєнцізмі та духовній неспроможності суб'єкт звертається до філософії.[7]

Метою дослідження є розгляд проблеми «самовизначення» людини в сучасному світі, вибір системи цінностей, з якими вона себе ідентифікує і які намагається втілити у повсякденному житті.

Завдання дослідження:

1. Визначити основні методи пізнання світу.
2. Дослідити проблему самовизначення, його вплив на суспільство в даний період часу.
3. Визначити яку роль світогляд займає в житті людини.

Дослідженість теми: Людина-єдина істота, якій притаманна здатність до мислення. Вона не обмежується своїми базовими знаннями про світ і намагається все переосмислити в емпіричній або теоретичній формах. Так зване осмислення людиною усього, що відбувається навколо супроводжується бажанням до пізнання самого себе і розуміння власного буття.

1. Для формування теоретичного пізнання потрібні такі основні методи як ідея, проблема, гіпотеза та теорія.

Ідея-уявлення, що відображає дійсність у свідомості людини та виражає її ставлення до зовнішнього світу. Тобто це думка, що формує мету діяльності, прогнозує подальший хід пізнання та практичного перетворення світу, створює певне майбутнє. Вона відображає основні прагнення та цілі особистості і складає певну світоглядну систему. З наукової точки зору ідея займає важливу позицію. По-перше, вона узагальнює практику попереднього розвитку знання в певній сфері науки. По-друге, відіграє роль фундаменту для узагальнення знань в цілісну систему. По-третє, створює шляхи та принципи розв'язання проблем, що постають перед науковим знанням.

Проблема-це форма знання, основним завданням якої є пізнати те, що ще не пізнано людиною. Іншими словами, це знання про незнання, питання, яке вимагає відповіді. Також проблема-це процес, а не застигла форма, що включає в себе два основні моменти: постановку і вирішення. В свою чергу проблема допомагає людині, оскільки вона штовхає її на пошук шляхів або методів для отримання знання. Вирішення якої-небудь конкретної проблеми є суттєвим моментом розвитку знання, в ході якого виникають нові проблеми, а також висуваються ті чи інші концептуальні ідеї, в тому числі і гіпотези.

Гіпотеза – це форма мислення, наукове припущення щодо причини виникнення яких-небудь явищ, істинність яких за сучасного стану пізнання і виробництва не можна довести. Наприклад, гіпотези про геліоцентричність системи світу. Гіпотетичне знання вимагає перевірки, оскільки воно не має достовірний характер, а лише ймовірний. Обґрунтування гіпотез має різний результат. В разі достовірності, вони стають істинною теорією, інші модифікуються, уточнюються або конкретизуються, якщо ж перевірка дає негативний результат, то такі гіпотези відкидаються і не піддаються подальшому розгляду. Перевірена і доведена гіпотеза переходить у розряд достовірних істин і стає науковою теорією.

Теорія – це вища форма знання, яка дає загальне уявлення про закономірності та провідні зв'язки певної галузі дійсності, вона лежить в основі вчення. В іншому розумінні – це комплекс уявлень, ідей, спрямованих на пояснення якого-небудь явища.

Емпіричне знання отримане із досвіду людини, формується в процесі взаємодії з об'єктом дослідження, коли ми безпосередньо взаємодіємо та впливаємо на нього, обробляємо результати та робимо висновки.

На емпіричному рівні застосовуються такі основні методи, як спостереження, експеримент, опис, вимірювання та моделювання.[3]

2. Проблема самовизначення особистості складає основний сегмент становлення людини у сучасному світі.

Ось ряд вчених, які тлумачили самовизначення особистості як процес і результат :Е. Фромм, К. Юнг, А. Камю, Ж.-П. Сартр, Ю. Габермас, П. Рікер, Е. Дюркгейм, Т. Парсонс. У цивілізаційному контексті цю проблему плідно вивчали: П. Сорокін, А. Тойнбі, С. Хантінгтон, Хосе Ортега і Гассет.

На сучасному етапі самовизначення особистості у цивілізаційному вимірі розглядається такими дослідниками: Б. Єрасов, І. Калайков, Б.Коваль, В. Ларцева, О. Арсен'єв, К. Чернова, В. Лавриненко, В.Тертична, Ю.Яковець, М.Колінько.

Кожна людина є носієм певної системи цінностей, певного типу свідомості. Так, обираючи свій шлях, свої подальші кроки людина стає залежною від своїх переконань. Тому під час акту самовизначення вона не є вільною в абсолютному вимірі, її свобода є відносною. Проте ці, так звані орієнтації слугують фундаментом індивідуального світогляду, позбавляючи цим людину від духовних переживань, від аморфності думок, вірувань та порожнин.[4]

Особистість ясніше бачить зміст свого існування, вона може мотивувати себе і досягнути більше, ніж людина без такого внутрішнього ідейного сенсу. Людина і суспільство в цілому спрямовані не просто на виживання, а й на задоволення своїх потреб(емоційних, духовних). Тому цінності, як механізм успіху наповнюють і визначають усі сфери людського життя. До них відносяться: цінності людського спілкування, діяльності, самозбереження. Також вони допомагають виокремити власне «Я» серед усіх інших, пізнати самих себе свої влодбання, вміння, ставлення до інших людей, до релігії. Пізнання власного існування розвиває лідерські якості. Індивід є впевненим, впевненим, впевненим, може легко аналізувати будь-яку інформацію, він не приймає особисті образи на свій рахунок, оскільки знає чого вартий.[5]

3. Під впливом соціальних умов, виховання, цінностей та переконань формується світогляд.

Світогляд- постійний супутник людської життєдіяльності на будь-якому етапі історії суспільства, це своєрідна структура особистості, класу чи суспільства.

Це не лише сукупність цілісних уявлень про світ та місце людини в цьому світі, а й внутрішня робота самопізнання. Він не дає конкретних відповідей про сутність буття, а лише систематизує певні знання, проектує особистісні власні проблеми і дає можливість людині самостійно обирати в що їй вірити, а в що ні.

Варто зазначити, що формується не лише світогляд, а й особистість з її переконаннями, поглядами та життєвими установами, а тому світогляд існує, де є «само», тобто самовизначення, самовиховання, саморозвиток, самовдосконалення, самоосвіта, самообмеження.

Термін «світогляд» не варто розуміти буквально, як лише знання, систему поглядів на світ, а як активне самовизначення людини в світі, що шукає шляхи від ідеї до дії. Виходячи з цих позицій можна визначити, що світогляд є системою норм та знань, ідеалів і цінностей, поглядів на сенс і мету життя, які визначають основні напрямки індивіда, його діяльність та органічно входять до його вчинків і норм мислення.[8]

Отже, головна роль філософії є в пізнанні та самоздобутті людини та її цінностей. Розуміння людиною її причетності до світу, дає поштовх до самореалізації особистості на вищому рівні. Також впливає на всі форми суспільної свідомості, допомагає виробити життєві орієнтири та цінності, які будуть давати напрямки у відношенні людини до дійсності та їх практичному застосуванні. Філософія- є активізацією творчих можливостей людини в її прагненні зрозуміти життя, вона завжди спрямовувалася проти краху, кризи, занепаду цивілізації, культури і духовності людини.[7]

Література

1. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. – Тернопіль, 2018. - №1-2. – с 155-162.
2. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замоїського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. – Львів, «Логос», 2005. – с 210-215
3. В.І.Касьян <https://pidruchniki.com/1584072014809/filosofiya/filosofiya>
4. Колюшко М.В. Аксиологические основания бытия личности // Интеллект. Особистість. Цивілізація. Тематичний збірник наук, праць із соціально-філос. проблем. – Випуск 1. – Том 1 / Голов. Ред. О.О. Шубін. – Донецьк: Дон ДУЕТ, 2003.–С. 29. 10. Ларцева В.
5. Н. Скотна, 2013 ОСОБИСТОСТІ В ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИМІРІ Молодь і ринок №12 (107), 2013
6. Саух П.Ю. С Філософія: навчальний посібник. – Житомир: Видавництво Житомирського державного педагогічного університету. – 2003. – 254 с
7. Філософія: мислителі, ідеї, концепції - Кремень В.Г.
8. Філософія: навч. посіб./Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., - Тернопіль: підручники і посібники, 2016. – 416 с <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13283/>